

Hoofdvraag

Wat is er nodig om te voorkomen dat kinderen en jongeren in de jeugdzorg terechtkomen (preventie) en hoe kan de basis jeugdhulp van WIJ Groningen hier samen met andere partijen een bijdrage aan leveren?

Het is belangrijk om, in eerste instantie, te investeren in primaire preventie, dus investeren in wijken, buurten en dorpen in samenlevingsopbouw. Mochten er al wel problemen zijn, dan is het van belang om dit zo laagdrempelig en zo snel mogelijk op te pakken. Van belang daarbij is, dat het netwerk van de inwoner daarbij ingezet wordt, dus dat het zo normaal mogelijk opgepakt wordt. Dit is wat er bij de basis jeugdhulp (BJH) gebeurt, waardoor er tweedelijnszorg wordt voorkomen.

Deelvragen

De huidige aanpak en visie

1. Welke preventieve initiatieven of programma's voert uw organisatie momenteel uit om kinderen en jongeren buiten de jeugdzorg te houden?

WIJ Groningen is in alle buurten, wijken en dorpen aanwezig met verschillende vormen van samenlevingsopbouw (opbouwwerk, jeugd- en jongerenwerk, straatcoaches, etc). Daarnaast zijn er 12 fysieke entrees en een veelvoud aan satellieten van deze entrees, verdeeld over de gemeente. Ook is het mogelijk om WIJ Groningen telefonisch of digitaal te benaderen. Met de inzet van deze entrees, worden ruim 70% van de vragen van inwoners voorliggend opgelost.

Op alles V(S)O, MBO en sinds kort ook op het PO zijn vaste medewerkers verbonden aan het onderwijs. Deze medewerkers geven trainingen (o.a. Bounce), voorlichting, ondersteunen onderwijzers, voeren individuele gesprekken met jongeren en verwijzen door wanneer nodig. Ten slotte zitten er op jeugdhulp gespecialiseerde medewerkers van WIJ Groningen bij bijna 90% van alle huisartsen in de gemeente, die advies geven en waar nodig ondersteuning bieden.

Daarnaast hebben we Coördinatoren Kansrijke Start en Positief Opgroeien die sociaal en medisch domein verbinden en activiteiten organiseren voor (aanstaande) ouders en kinderen.

2. Hoe ziet uw organisatie de rol van basisjeugdzorg in het voorkomen van escalaties bij gezinnen of jongeren?

De basis jeugdhulp is laagdrempelig en regelarm georganiseerd, daardoor kan er snel, flexibel en op maat zorg ingezet worden en dus erger voorkomen worden.

3. Wat is volgens u de meest effectieve aanpak om problemen vroeg te signaleren en interventies tijdig in te zetten?

Door te zorgen dat je aanwezig bent op de plekken waar de jongeren zijn (school, straat, sociale media). Daarnaast zijn we steeds beter in staat om met behulp van gerichtere vraag onze interventies in te zetten.

4. Welke waarde hecht uw organisatie aan samenwerking met andere ketenpartners binnen dit domein?

WIJ Groningen beschouwt zichzelf als een netwerkorganisatie die de nadruk legt op “voorkomen van” én de leefwereld van kinderen, jongeren en gezinnen. Netwerkpartners zijn van groot belang om onze (gezamenlijke) opdracht goed uit te kunnen voeren.

Wensen en toekomstperspectieven

5. Wat zijn uw wensen voor de toekomst op het gebied van preventie en basisjeugdhulp in Groningen, zowel lokaal als regionaal?
Het breed investeren in primaire preventie (samenlevingsopbouw).
Een versimpeling van het jeugdhulplandschap, inclusief het stoppen van de marktwerking (P*Q).
Het door ontwikkelen van een collectief aanbod.
De tijd en mogelijkheid om netwerken te verkennen en samen met jongeren en gezinnen aan hun te verbinden.
6. Welke ontwikkelingen binnen de jeugdzorg zouden volgens u de hoogste prioriteit moeten krijgen om de instroom te beperken?
Het stoppen van de marktwerking, het verminderen van bureaucratie, door bijvoorbeeld indicatieloos te werken. Dus normaliseren en de-medicaliseren.
Daarnaast gezinsgericht werken (dus de integrale focus op het hele gezin, niet op alleen het kind of de jongere).
7. Waar ziet u kansen voor innovatie binnen preventie en jeugdzorg, bijvoorbeeld door technologie of nieuwe samenwerkingsmodellen?
Binnen WIJ Groningen zijn we al aan het experimenteren met AI, om zo te onderzoeken of we bijvoorbeeld in de uitvragen van de ondersteuningsvragen van inwoners effectiever en efficiënter kunnen worden. Snellere en betere helderheid van de ondersteuningsvraag, zorgt voor betere en snellere ondersteuning, dus oplossing van het probleem.
Het versimpelen van het jeugdhulplandschap en initiatieven zoals de basisjeugdhulp door ontwikkelen en daarnaast een samenwerking a la het GON zouden helpen.
Verder zou een digitale coach of platform (bijvoorbeeld tijdens wachttijden) mogelijk verdere escalatie kunnen voorkomen. We zijn recent gestart met een project om meer samen met het bedrijfsleven te onderzoeken hoe we bepaalde maatschappelijke issues innovatief kunnen aanpakken. En we zijn lid van de RUG Challenge geworden om dezelfde redenen. We zoeken dus actief de samenwerking met andere partijen dan zorgpartijen. Verder zien we een meer collectieve aanpak als kansrijk, juist door veel bredere initiatieven te stimuleren waar verschillende doelgroepen elkaar kunnen ondersteunen.

Uitdagingen en verbeteringen

8. Welke obstakels ervaart uw organisatie bij het realiseren van preventie en vroegsignalering?

We zien bij WIJ Groningen dat de complexiteit van de vragen is toegenomen. Daarnaast is de algehele vraagdruk op jeugdfragen toegenomen door veranderingen in het systeem (minder jeugdbeschermingsmaatregelen, nieuwe wetgeving gesloten jeugdhulp, etc.). De druk op de wettelijke taken is hoog, waardoor preventieve taken naar de achtergrond verdwijnen. Ook is de AVG hierin niet helpend.

9. Waar wordt u blij van en waar krijgt u als organisatie buikpijn van?

WIJ Groningen wordt blij van investeren in preventie en weinig bureaucratie, waar de basis jeugdhulp een mooi voorbeeld van is.

Buikpijn krijgen wij van de toegenomen vraagdruk, waardoor onze medewerkers te weinig toekomen aan (primaire, secundaire en tertiaire) preventie. Daarnaast geeft de druk van een aantal (commerciële) jeugdzorgaanbieders om aan indicaties te komen ons ook buikpijn. Zij hebben nou eenmaal ook een commercieel belang. Ook krijgen we buikpijn van de cultuur in veel organisaties die zich te veel focust op het kind en minder op het onderliggende gezinssysteem.

10. Hoe gaan jullie om met de schaarste aan personeel en financiële middelen, en wat zou hierbij een gezamenlijke oplossing kunnen zijn?

WIJ Groningen wil graag duurzame oplossingen van problemen, door op alle niveaus van preventie te investeren.

Door, naast HBO en WO geschoolde medewerkers, ook te kijken naar de inzet van goede MBO geschoolde medewerkers, kunnen we in de uitvoering het nu nog redelijk goed voor elkaar krijgen om voldoende personeel te vinden. Daarnaast hebben Elker en WIJ Groningen samen het initiatief genomen om meer (post-master) geschoolde orthopedagoog generalisten (OG), in het regionale netwerk (zodat ze ook elkaars taal leren spreken) op te leiden. Ook zoeken we naar meer collectief aanbod (groepsgericht). Op de lange termijn is een maatschappelijke kanteling nodig naar normaliseren en de-medicaliseren.

Visie en samenwerking

11. Wat is de visie van uw organisatie op preventie als kern van jeugdzorg, en hoe vertaalt u dat naar uw dagelijkse praktijk?

Het breed investeren in primaire preventie (samenlevingsopbouw).

Een versimpeling van het jeugdhulplandschap, inclusief het stoppen van de marktwerking (P*Q).

Het door ontwikkelen van een collectief aanbod.

De tijd en mogelijkheid om netwerken te verkennen en samen met jongeren en gezinnen aan hun te verbinden.

12. Hoe gaat uw organisatie om met de spanning tussen het financieel model (meer cliënten betekent meer budget) en de wens om preventief te werken?

Dit model geldt niet voor WIJ Groningen. Maar dit is wel de marktwerking (P*Q) waar ik het eerder over had, die de verkeerde prikkel geeft.

13. Hoe kijkt uw organisatie verder dan het eigen belang en werkt u actief samen in de keten?

WIJ Groningen beschouwt zichzelf als een netwerkorganisatie die de nadruk legt op voorkomen van en de leefwereld van kinderen, jongeren en gezinnen. Netwerkpartners zijn van groot belang om onze (gezamenlijke) opdracht goed uit te kunnen voeren. We

werken dan ook actief samen met inwoners, organisaties en verschillende afdelingen van de gemeente Groningen. WIJ Groningen is een stichting en heeft geen winstoogmerk.

14. Welke rol ziet u voor uw organisatie in een gezamenlijke visie op preventie en jeugdzorg?

WIJ Groningen ziet als zijn belangrijkste opdracht om primaire preventie uit te voeren. Mochten er toch problemen zijn, dan moet de uitvoering van de jeugdhulp zo eenvoudig als mogelijk zijn. Bij de basis jeugdhulp doen we hier veel ervaring op. Samen met DMO en een aantal zorgaanbieders in de jeugdhulp zouden we dit graag door ontwikkelen.

Doelen en lange termijn

15. Waar zouden we als regio over vijf jaar willen staan op het gebied van preventie en basisjeugdzorg?

Dan hebben we een overzichtelijk jeugdhulp landschap, met een systeem die de juiste prikkels geeft. De verwijzers en uitvoerders van de jeugdhulp zijn daarbij altijd integraal gericht op preventie, het gezin en normaliseren.

16. Welke concrete stappen kunnen wij samen nemen om dat doel te bereiken?

De eerste stappen worden al gezet. De belangrijkste is om tot een systeemverandering te komen die de prikkel stimuleert om zoveel mogelijk met preventie doen en zo weinig mogelijk (als verantwoord is) met zorg. Het nieuwe systeem moet er toe leiden dat de bureaucratie (regeldruk) geminimaliseerd is zodat medewerkers de ruimte hebben om samen met jongeren en gezinnen de inzet van het netwerk te verkennen. Dit moet uitgevoerd worden op basis van vertrouwen tussen gemeente, verwijzers en zorgaanbieders.

Hierbij is het van belang om te verdragen dat verandering altijd gepaard gaat met wrijving. Samen voor de gewenste verandering (blijven) staan, zij aan zij is dan van groot belang.

17. Hoe zorgen we ervoor dat kinderen, jongeren en hun gezinnen structureel sterker worden, zodat ze geen langdurige zorg nodig hebben?

Door te investeren in primaire preventie (en het maken van goede wijkanalyses). Bij ondersteuningsvragen moet er vervolgens zo integraal mogelijk gekeken worden naar een duurzame oplossing.

Samenhang van ontwikkelingen

18. Hoe ziet de samenhang tussen verschillende maatschappelijke ontwikkelingen (zoals armoede, onderwijsachterstanden en mentale gezondheid) en de uitdagingen binnen jeugdzorg?

Al deze maatschappelijke ontwikkelingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dus juist al er een ondersteuningsvraag is van een jongere en/of een gezin moet je zo integraal mogelijk kijken (want wellicht is opvoedingsverlegenheid wel ontstaan door financiële problemen).

19. Welke strategieën gebruikt uw organisatie om met deze complexe vraagstukken om te gaan?

De belangrijkste strategie is de inzet van een integrale blik. Door de breedte van onze opdracht heeft WIJ Groningen ervaring en kennis in huis van veel vraagstukken. De triage die uitgevoerd wordt is ook van groot belang, hierdoor kun je breed kijken en snel een goede beslissing nemen (bijvoorbeeld door snel door te verwijzen naar een specialist).

20. Van welke inspirerende voorbeelden of aanpakken uit andere regio's kunnen wij als Groningen leren?

“Buurt in bloei” Eindhoven <https://www.wijeindhoven.nl/over-wijeindhoven/buurt-in-bloei>

Maar ik vind ook vooral dat we veel kunnen leren van onze eigen basis jeugdhulp.

21. Welke rol zou de WIJ-organisatie kunnen spelen om samenwerking in de keten verder te versterken?

WIJ Groningen zit in de haarvaten van de meeste wijken, buurten en dorpen van de gemeente Groningen. Daardoor is er een goed beeld wat er speelt in deze wijken buurten en dorpen. De kennis die de gemeente, zorgaanbieders en WIJ Groningen hebben moeten we nog beter bij elkaar brengen. Daarnaast voert WIJ Groningen casusregie uit in het kader van de jeugdwet waar de integrale blik ook groot is, daardoor is het een verbindende factor bij de integrale blik voor het hele netwerk.